

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2021/48231-45
Saksbehandler: Ola Saua Førland
Avdeling: Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Regionalplan for grønn industri - høring (Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet)

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Rogaland kraftforum - forslag til mandat

Sammendrag

Verden står i dag overfor store utfordringer med sikte på å begrense global oppvarming og tap av natur. Samtidig gir behovet for grønn omstilling for å nå internasjonale klima- og miljømål muligheter for å etablere ny bærekraftig industri og næringsvirksomhet

Formålet med Regionalplan for Grønn industri er å legge til rette for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor grønn industri, samtidig som miljøulemper og inngrep begrenses

Planen har fire innsatsområder. Det første er *grønn industriutvikling* som handler om å gripe de industrielle mulighetene som oppstår som følge av det grønne skiftet for å skape et framtidig og bærekraftig næringsliv. Det andre er *krafttilgang og energiutnyttelse* som dreier seg om å sørge for at Rogaland har nok fornybar energi til grønn industriutvikling og at tilgjengelig energi utnyttes på en mest mulig effektiv måte. Det tredje innsatsområdet er *gode lokaliseringalternativer* som går ut på å sørge for at Rogaland har nok attraktive og bærekraftige næringsarealer, samtidig som det unngås tap av viktige arealer for matproduksjon, friluftsliv og andre samfunnstjenlige forhold. Det fjerde er *relevant kompetanse* som går ut på å tilrettelegge for at det finnes arbeidskraft i fylket som dekker kompetansebehovet for ny grønn industriutvikling.

Når det gjelder tilgang på gode lokaliseringalternativer har Rogaland en omfattende portefølje av næringsarealer med ulike kvaliteter og egenskaper, men har knapphet på byggemodne arealer med tilgang på tilstrekkelig kraft til kraftkrevende virksomhet. Innsatsen framover bør derfor rettes mot å byggemodne eksisterende arealer innenfor de prioriterte energiknutepunktene framfor å forsøke å finne mer arealer.

En mer ressurseffektiv og sirkulær økonomi er nødvendig om vi skal nå klima- og naturmålene som Norge har forpliktet seg til. Planen bidrar til å begrense miljøulemper og inngrep ved at den gir et klart signal om at det er avsatt nok næringsarealer til grønn industri i tillegg til at den viser tydelig hvilke arealer som skal

prioriteres til dette formålet. Planen legger også opp til sirkulære løsninger og kartlegging av miljøverdier i avsatte næringsarealer i områdene rundt energiknutepunktene på et tidlig tidspunkt slik at det kan tas hensyn til disse i videre utvikling og byggemodning av områdene. Det legges også opp til jevnlig evaluering av næringsarealene slik at eventuelle næringsarealer med høy miljøverdi og lav næringsattraktivitet kan byttes ut med arealer med lavere miljøverdi og høyere næringsattraktivitet. Internasjonale miljøstandarder legger opp til restaurering av natur og økosystemer som forbrukes i forbindelse med etablering av ny grønn industri. Det vil derfor bli igangsatt et arbeid for å kartlegge potensialet for restaurering av natur og økosystemer i Rogaland.

Det er et stort behov for mer samhandling og dialog for å tilrettelegge for grønn industriutvikling. Det foreslås derfor å opprette *Rogaland kraftforum* med for å legge til rette for en formalisert dialog og informasjonsutveksling mellom de kommunale og statlig planmyndigheter og regional- og statlige aktørene med ansvar for utvikling av kraftsystemet på regionalt nivå, sammen med nettselskapene og kommunene

Det har vært stor interesse for planarbeidet og det har vært lagt til rette for at ulike perspektiver og synspunkter skal få komme til uttrykk gjennom prosessen. Flere hundre personer har deltatt underveis i prosessen i form av webinarer og workshops.

For å bidra til gjennomføring av planens mål og intensjoner er det utarbeidet strategier innenfor planens fire innsatsområder. Det er også utarbeidet retningslinjer for offentlig planlegging og et handlingsprogram med konkrete oppfølgingsoppgaver.

Med utgangspunkt i at planarbeidet har fått en helhetlig tilnærming til de industrielle mulighetene i det grønne skiftet med fokus på kraftforedlende industri, maritim industri, samt mineraler og råmaterialer mener fylkesrådmannen at navnet *Regionalplan for grønn industri* formidler helheten i planens innhold på en bedre måte enn *Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet*.

«Grønn industri» er imidlertid en benevnelse som forplikter og som medfører klare forventninger om industriell virksomhet som tar mål av seg å være en del av løsningen på klima- og naturkrisen som verden nå står midt oppe i.

Fylkesdirektørens innstilling

Regionalplan for grønn industri legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring i minst seks uker etter at vedtak er fattet.

Kraftforum

Det er utarbeidet et mandat for Kraftforum Rogaland som blant annet beskriver organisering av forumet. Mandatet med forslag til organisering sendes ut på høring sammen med planen.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Christine Haver
regionalplansjef

Bakgrunn for saken

Arbeidet med areal- og kraftkrevende virksomhet er forankret i Utviklingsplan for Rogaland - regional planstrategi 2021-2024 som ble vedtatt i fylkestinget 20. oktober 2020.

Planarbeidet startet med oppstartsaken høsten 2021. Formålet med planarbeidet er å tilrettelegge for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor areal- og kraftkrevende virksomhet, samtidig som miljøulempet og inngrep begrenses.

Forslag til planprogram ble sendt på høring våren 2022 og planprogrammet ble fastsatt høsten 2022.

Problemstilling

Fylkesutvalget skal ta stilling til om *Regionalplan for Grønn industri* skal sendes på høring.

Saksopplysninger

Verden står i dag overfor store utfordringer med sikte på å begrense global oppvarming og tap av natur. Samtidig gir behovet for grønn omstilling for å nå internasjonale klima- og miljømål, muligheter for å etablere ny bærekraftig industri og næringsvirksomhet

Det dreier seg imidlertid om næringsvirksomhet som ofte har behov for store arealer og mye kraft og som derfor lett kommer i konflikt med andre interesser og samfunns mål.

Formålet med planen er å legge til rette for verdiskaping og nye arbeidsplasser i Rogaland innenfor grønn industri, samtidig som miljøulempet og inngrep begrenses

Regionalplan for grønn industri har en helhetlig tilnærming til de industrielle mulighetene i det grønne skiftet med fokus på kraftforedlende industri, maritim industri samt mineraler og råmaterialer.

Innsatsområder

Gjennom planarbeidet er følgende innsatsområder identifisert som sentrale for å realisere Rogaland sine ambisjoner innenfor grønn industri:

- Grønn industriutvikling
- Krafttilgang og energiutnyttelse
- Gode lokaliseringalternativer
- Relevant kompetanse

Grønn industriutvikling

Planen posisjonerer Rogaland for å gripe de industrielle mulighetene som oppstår som følge av det grønne skiftet. Dette vil kunne bidra til et framtidsrettet og bærekraftig næringsliv med høy verdiskaping og et mangfold av arbeidsplasser.

Krafttilgang og energiutnyttelse

Omstilling til grønn industri er tuftet på ren og rimelig fornybar kraft. Det er derfor viktig å sørge for at Rogaland har nok fornybar energi til å gjennomføre det grønne skiftet. Det er også viktig å sørge for at tilgjengelig energi utnyttes på en mest mulig effektiv måte.

Gode lokaliseringmuligheter

For å tiltrekke seg nye grønne industrietableringer må Rogaland ha nok attraktive og bærekraftige næringsarealer. Samtidig må det unngås tap av viktige arealer for matproduksjon, naturmangfold, friluftsliv og andre samfunnstjenlige formål samt unngå økte klimagassutslipp fra avskoging.

Rogaland har en omfattende portefølje av næringsarealer med ulike kvaliteter og egenskaper, men har knapphet på byggemodne arealer med tilgang på kraft. Det bør derfor prioriteres å byggemodne arealer som allerede er avsatt til denne type virksomhet framfor å forsøke å finne flere arealer.

Relevant kompetanse

Tilgang på arbeidskraft med rett kompetanse er viktig for å lykkes med det grønne skiftet, samtidig som framtidsrettede arbeidsplasser er en viktig motivasjon for å satse på ny grønn industri. For at omstillingen skal resultere i mange nye arbeidsplasser må kompetansen som denne næringsvirksomheten har behov for være tilgjengelig.

Kraftforum

Ansvar og myndighet innenfor arealforvaltning- og kraftsystemutviklingen er fordelt på ulike forvaltningsnivåer og sektorer og er dessuten regulert av to ulike lovverk, - plan- og bygningsloven og energiloven.

Det er et stort behov for mer samhandling og dialog for å tilrettelegge for grønn industriutvikling. Rogaland kraftforum skal være en arena for formalisert dialog og informasjonsutveksling mellom kommunale og statlig planmyndigheter og regionale- og statlige aktører med ansvar for utvikling av kraftsystemet på regionalt nivå, sammen med nettselskapene og kommunene.

Det foreslås at forumet har deltakere fra NVE, Statnett, Statsforvalteren, fylkeskommunen, kommuner og nettselskaper med ansvar for regionalnettet.

Begrense miljøulempen og inngrep

Planen bidrar til å begrense miljøulempen og inngrep ved at den gir et klart signal om at det, med ett unntak, er avsatt nok næringsarealer til grønn industri i tillegg til at den viser tydelig hvilke arealer som skal prioriteres til dette formålet. Planen er også tydelig på at det viktige nå er å gjøre arealer innenfor de prioriterte energiknutepunktene klare for markedet.

I tillegg legger planen opp til sirkulære løsninger og at miljøverdier i avsatte næringsarealer i områdene rundt energiknutepunktene skal kartlegges på et tidlig tidspunkt slik at det kan tas hensyn til disse i videre utvikling og byggemodning av områdene. Det legges også opp til jevnlig evaluering av næringsarealene slik at

eventuelle næringsarealer med høy miljøverdi og lav næringsattraktivitet kan byttes ut med arealer med lavere miljøverdi og høyere næringsattraktivitet.

Internasjonale miljøstandarder legger opp til restaurering av natur og økosystemer som forbrukes i forbindelse med etablering av ny grønn industri. Det vil derfor bli igangsatt et arbeid for å kartlegge potensialet for restaurering av natur og økosystemer i Rogaland.

Organisering og medvirkning

Det er nedsatt et Råd for areal- og kraftkrevende virksomhet som har gitt råd til, - og som har drøftet ulike strategiske avklaringer, samt formidlet synspunkter fra de organene som gruppens medlemmer representerer. Rådet består av 5 politisk oppnevnte personer fra fylkeskommunen og 5 ordførere som representerer de ulike regionene i fylket. Statsforvalteren er også medlem av rådet. Rådet, som ledes av fylkesordfører, har gjennomført til sammen syv møter fra 9. desember 2021 til 30. november 2022.

En administrativ prosjektgruppe er satt ned, med faglig representasjon fra de samme kommunene som er representert i rådet, samt fra Statsforvalteren. I tillegg har nettselskapene Lnett og Fagne deltatt. Det har vært et godt samarbeid med kommuner og nettselskapene gjennom hele planprosessen.

For å skape en omforent situasjonsforståelse om temaer som er relevante for regionalplanen, er det utarbeidet et omfattende kunnskapsgrunnlag. Store deler av kunnskapsgrunnlaget er utarbeidet gjennom en involverende prosess med deltakelse fra mange sentrale aktører fra hele fylket.

Underveis har det vært stor interesse for planarbeidet og det har vært lagt til rette for at ulike perspektiver og synspunkter skal få komme til uttrykk. Flere hundre personer har bidratt i prosessen i form av webinarer, workshops og arbeidsmøter.

Gjennomføring av planen

Det er utviklet strategier for utnyttelse av de industrielle mulighetene og for tilgang på kraft, gode lokaliseringmuligheter og kompetanse. Det er også utviklet retningslinjer for offentlig planlegging som skal understøtte den ønskede utviklingen på dette området.

Mange ulike aktører har ansvar for ulike innsatsområder som er relevant inn mot en helhetlig tilrettelegging for grønn industri i Rogaland. Regionalplan for grønn industri skal ligge til grunn for kommunal, regional og statlig planlegging og prioriteringer. Planen har et handlingsprogram med konkrete oppfølgingsoppgaver.

Fylkesdirektørens vurderinger

Nasjonal politikk og EUs Green deal tar utgangspunkt i at en helhetlig grønn industripolitikk er en viktig del av løsningen for å nå nasjonale og internasjonale klima- og miljømål.

Regionalplanen for grønn industri viser hvordan Rogaland kan bidra til å oppfylle nasjonale og EUs ambisjoner på dette området.

Da planarbeidet ble igangsatt var utgangspunktet at Rogaland hadde rikelig tilgang på rimelig kraft. Dette er en forutsetning som har endret seg radikalt siden den gang. Nå er det knapphet på kraft og prisene er svært høye i et historisk perspektiv. Knapphet på energi og høye energipriser er imidlertid en situasjon som hele Europa befinner seg i, og relativt sett er kraftprisene i Norge fortsatt lavere enn i resten av Europa. I tillegg legger internasjonale industrielle aktører stor vekt på at norsk kraft er fornybar.

Samtidig har behovet for batterier, datasentre, havvind osv ikke blitt mindre. Mange hevder at energimangel sammen med EU sitt ønske om strategisk uavhengighet vil akselerere det grønne skiftet. Planens relevans er derfor like høy nå som da arbeidet startet. Det er også viktig å være oppmerksom på at regionalplanen har en langsiktig tidshorisont som strekker seg mot 2050.

Regionalplanarbeidet har vist at det er hensiktsmessig med et bredt perspektiv på muligheter og utfordringer Rogaland står overfor i det grønne skiftet. Planforslaget tar sikte på å skape forutsigbarhet og utviklingsmuligheter for næringer som er viktige i Rogaland og som står for løsninger på de globale utfordringene som må løses i det grønne skiftet.

Regionalplanen har en helhetlig tilnærming til de industrielle mulighetene i det grønne skiftet med fokus på kraftforedlende industri, maritim industri samt mineraler og råmaterialer. Planen viser hvordan Rogaland kan bidra til å oppfylle de nasjonale ambisjonene som blant kommer til uttrykk gjennom veikart for grønt industriløft.

I tillegg tas det mange grep i planen for å legge til rette for sirkulære løsninger, - for å ivareta hensynet til natur og miljø, - og for å legge til rette for restaurering av økosystemer og natur.

Fylkeskommunen har en viktig rolle når det gjelder tilrettelegging for bærekraftig industriutvikling. I tillegg til å være planmyndighet for arealdisponering har fylkeskommunen en viktig rolle når det gjelder tilgang på kompetanse. Det ventes at hovedtyngden av arbeidskraftsbehovet vil være fagarbeidere fra videregående skole og/eller fagskole. Gjennom Investin Rogaland har fylkeskommunen også en viktig rolle når det gjelder videreutvikling av Rogaland som et attraktivt lokaliseringssted for grønn industri

Fylkesdirektøren mener at navnet *Regionalplan for grønn industri* formidler helheten i planens innhold på en bedre måte enn *Regionalplan for areal- og kraftkrevende virksomhet* og foreslår at *Regionalplan for grønn industri* blir navnet på planen.

Fylkesdirektøren vil understreke at «Grønn industri» er en benevnelse som forplikter og som medfører klare forventninger om industriell virksomhet som tar mål av seg å være en del av løsningen på klima- og naturkrisen som verden nå står midt oppe i. Klima- og naturkrisen henger sammen. Det innebærer at klimakrisen ikke kan løses ved økt nedbygging av natur.

Konklusjon

Fylkesdirektøren anbefaler at *Regionalplan for grønn industri* legges ut til offentlig ettersyn og sendes ut på høring i minst seks uker etter at vedtak er fattet.

Fylkesdirektøren anbefaler at mandat for *Kraftforum Rogaland* sendes ut på høring sammen med planen.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.